

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร
เขต 1 กลุ่ม 4

Characteristics of School Administrators in the Digital Age Under
the Office of Bangkok Secondary Educational Service Area 1
Group 4

¹จารุ โสภาคะยัง Jaru Sopakayoung

²สุกัญญา สุदारารัตน์ Sukanya Sudararat

¹²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

¹²Educational Administration, Faculty of Liberal Arts, Ratchaphruek University

¹Corresponding author, e-mail: mossu.kai@gmail.com

Received October 13, 2023; Revised June 28, 2024; Accepted: June 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหาร และครูปฏิบัติงาน จำนวน 269 คน ใช้วิธีการสุ่มแบ่งชั้นจากขนาดสถานศึกษา และสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือคือ แบบสอบถามที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ .67-1.00 และค่าความเที่ยงเท่ากับ .88 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test independent และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความกระตือรือร้น รองลงมาคือ การตัดสินใจที่รวดเร็ว การโน้มน้าวใจ ความรับผิดชอบ และไหวพริบเป็นนักกลยุทธ์ตามลำดับ และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า ประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น การโน้มน้าวใจที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความคิดเห็นพบว่าทั้งภาพรวม

และรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์; ผู้บริหารสถานศึกษา; ยุคดิจิทัล

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the desirable characteristics of school administrators in the digital age and 2) to compare the opinions of school administrators and teachers towards the desirable characteristics of school administrators in the digital age. Under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Region 1, Group 4, classified by work experience and school size The sample group consisted of 269 administrators and working teachers using a random stratification method based on school size. and simple random the tool is the questionnaire had a content validity of .67-1.00 and a reliability of .88, and data were analyzed by means, standard deviation, t-test independent, and one-way ANOVA. pairwise differences by LSD method. The research findings were as follows: 1) Desirable characteristics of school administrators in the digital age. Under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Region 1, Group 4, overall, they were at a high level in all aspects. The aspect with the highest average was enthusiasm, followed by decision-making. Motivation responsibility 2) to compare the opinions of school administrators and teachers regarding the desired characteristics of school administrators in the digital age. It was found that work experience Overall and each aspect, they are no different, except for different persuasions. Statistically significant at the .01 level. As for opinions, it was found that overall and each aspect were not different except for different responsibilities. Statistically significant at the .05 level.

Keywords: Desired characteristics; school administrators; Digital age

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับแรงกดดัน จากภายในประเทศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัย อย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทักษะคน ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ การเติบโตทาง

เศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งในระบบการศึกษาไทยยังมีปัญหาอยู่หลายประการ ตั้งแต่ปัญหาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนในอีก 20 ปีข้างหน้า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลที่เข้ามาเปลี่ยนรูปแบบและกระบวนการทำงาน โดยเฉพาะกับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา ที่จำเป็นจะต้องรู้จักทักษะดิจิทัล ซึ่งถือเป็นเครื่องมือและวิธีการสำคัญในการทำงานในยุคดิจิทัล โดยนัยหนึ่งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับครูผู้สอนและผู้เรียนในยุคดิจิทัล กระตุ้นความต้องการเรียนรู้ และการสร้างนวัตกรรมดิจิทัล ตลอดจนเป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล เช่น บทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการศึกษา พบว่า สื่อใหม่ในรูปแบบสามมิติแอนิเมชัน ปัญญาประดิษฐ์ที่เป็นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ ที่เกิดจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลนำมาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการการจัดการเรียนการสอนที่ปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการสร้างสรรค่นวัตกรรมดิจิทัลใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนบนพื้นฐานของการหลอมรวมเทคโนโลยี ทั้งนี้ นวัตกรรมดิจิทัลเป็นเพียงเครื่องมือ อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ดังนั้น การนำเอามาใช้งานจึงควรเริ่มจากการตั้งเป้าหมายสำหรับการจัดการศึกษาในอนาคตให้ชัดเจนก่อน จากนั้นจึงกำหนดกลยุทธ์และนำเอาเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลที่เหมาะสมมาปรับใช้ตามวิสัยทัศน์ขององค์กรนั้นๆ (ทินกร บัวชู, 2562)

การที่จะทำให้วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งผู้นำต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรจากโครงสร้างระบบราชการไปเป็นโครงสร้าง อีกทั้งผู้นำต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพของบุคลากรภายในองค์กร ซึ่งบุคลากรที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น ในขณะที่ปฏิบัติงานได้อย่างดี และสามารถคาดคะเนปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า เมื่อบุคลากรกลายเป็นผู้ที่มีคุณภาพจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับประเทศและระดับโลก (นภวรรณ คณานฤกษ์, 2554) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้กำหนดไว้ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยได้กล่าวถึงมาตรฐานเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า “ผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์” ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ คุณลักษณะหรือ

คุณสมบัติของผู้บริหารที่ควรแก่การยอมรับ ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการทำงาน มีคุณลักษณะหลายอย่างรวมกัน ตามที่องค์กรต้องการจึงจะบริหารงานได้ดี การที่ผู้บริหารจะสร้างผู้เรียนในยุคโลกดิจิทัลให้มีคุณลักษณะเป็นเช่นไรเป้าหมาย ซึ่งนอกจากจะมีการเปลี่ยนแปลงผู้เรียนให้มีทักษะด้านดิจิทัลแล้ว ในการบริหารการศึกษาก็จะพบว่าเทคโนโลยีก็ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญเช่นกัน เพื่อความอยู่รอดขององค์กรผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและปรับเปลี่ยนตนเองอย่างเร่งด่วนในหลายด้าน เพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารยุคดิจิทัล จึงทำให้ผู้บริหารยุคเก่าไม่พร้อมรับ

การเปลี่ยนแปลงและปรับตัว ให้สอดคล้องกับยุคเทคโนโลยีดิจิทัล แต่เพื่อการก้าวไปสู่การเป็นผู้บริหารมืออาชีพ เป็นนักบริหารแบบดิจิทัล ก็สามารถกระทำได้ ถ้าผู้บริหารมีการพัฒนาตนเอง ซึ่งการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลักในการขับเคลื่อน ในการพัฒนาศักยภาพขององค์กรให้มีความสามารถในการแข่งขันและเป็นผู้นำวิชาชีพที่มี สมรรถนะ ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ (Edwards, 1988) และปฏิรูปการศึกษาให้ไปสู่เป้าหมายที่สำเร็จได้ โดยเฉพาะในองค์กรยุคใหม่ ต้องการผู้นำที่โดดเด่น มีคุณลักษณะที่ดีในการบริหารจัดการ เพื่อความสำเร็จขององค์กรในอนาคต (Northouse, 2012) ดังเช่น Chester I. Barnard ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้นำหรือนักบริหารที่ดี 1) ความมีชีวิตชีวาและทนทาน หรือความกระตือรือร้น (Vitality and Undulation) ความมีชีวิตชีวา เป็นความคล่องแคล่วว่องไว ตื่นตัวอยู่เสมอที่จะรับสถานการณ์ทุกชนิดปรับตัวได้และร่าเริงแจ่มใสอยู่เสมอ 2) ความสามารถในการตัดสินใจ (Decisiveness) ผู้นำที่ดีต้องตัดสินใจเร็วและเต็มใจเสมอที่จะเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองในเมื่อปัญหาใด ๆ เกิดขึ้น 3) ความสามารถในการจูงใจ (Persuasiveness) ความสามารถนี้ถ้าผู้นำขาดเสียแล้ว แม้จะมีความสามารถอย่างอื่นมากเพียงใดก็ตาม 4) ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง สภาพของอารมณ์ของบุคคลที่มีความรู้สึกเสียใจ ไม่พอใจ เมื่อไม่ได้ทำในสิ่งอันควรหรือไม่ได้ และ 5) ความฉลาดมีไหวพริบ (Intellectual Capacity) หรือเป็นนักกลยุทธ์สมองเฉียบแหลมเต็มไปด้วยรู้ทันโลกทันเหตุการณ์ เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของผู้นำทุกประเภท ความฉลาดมีไหวพริบ (Chester I. Barnard, 1969)

ดังนั้น ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อบุคคลในองค์กร จึงจะสามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จได้ โดยต้องอาศัยหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การที่จะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลนั้น ต้องมีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรมและประสพการณ์ทางการบริหารการศึกษที่เหมาะสม ผู้บริหารต้องปรับปรุงรูปแบบการบริหารให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีความเป็นผู้นำทางด้านดิจิทัล สนองตอบต่อการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 ว่ามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เช่นไรที่เหมาะสมต่อการบริหารงานในยุคดิจิทัล และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำนวน 11 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 8 คน ครูจำนวน 873 คน รวมทั้งสิ้น 881 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้จากการแบ่งชั้นจากขนาดสถานศึกษา ขนาดเล็กและกลาง กับขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำนวน 11 โรงเรียน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเทียบจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา และครูจำนวน 269 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสอบถาม เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) เพื่อทราบถึงตัวแปรอิสระ ที่ได้กำหนดไว้ คือ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 โดยใช้แนวคิดของBarnard ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ความการกระตือรือร้น 2)การตัดสินใจที่รวดเร็ว 3) การโน้มน้าวใจ 4) ความรับผิดชอบ และ5) การมไหวพริบเป็นนักกลยุทธ์ ซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เป็นแบบมาตราวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคอร์ท (Likert Scale) ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ (Index of Items Objective Congruence: IOC) ซึ่งได้ค่าความตรง (Validity) ระหว่าง .67-1.00 ทุกข้อ และมีค่าความเที่ยง (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ .88

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 โดยการส่งแบบสอบถามด้วยตนเองไปยังสถานศึกษา และเก็บคืนด้วยตนเองด้วยแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google forms

5. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน โดยการหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test Independent Samples) จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนรายกลุ่ม (One-Way-Analysis of Variance: ANOVA) โดยทำการทดสอบรายคู่แบบ LSD

ผลการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.05$, S.D. .47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความกระตือรือร้น ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.36) รองลงมาคือ การตัดสินใจที่รวดเร็ว ต่อมา คือ การโน้มน้าวใจ ความรับผิดชอบ และการมีไหวพริบเป็นนักกลยุทธ์ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแยกตามรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 โดยภาพรวม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความกระตือรือร้น	4.13	.36	มาก
2. การตัดสินใจที่รวดเร็ว	4.12	.37	มาก
3. การโน้มน้าวใจ	4.11	.28	มาก
4. ความรับผิดชอบ	4.10	.40	มาก
5. การมีไหวพริบเป็นนักกลยุทธ์	3.81	.47	มาก
รวม	4.05	.20	มาก

การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 ที่มีประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี และประสบการณ์ทำงาน 11 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า 1 – 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	1-5 ปี		6-10 ปี		11 ปีขึ้นไป	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการกระตือรือร้น	4.12	.36	4.11	.38	4.21	.31
2. ด้านการตัดสินใจที่รวดเร็ว	4.09	.39	4.10	.34	4.24	.35

3. ด้านการโน้มน้าวใจ	4.05	.26	4.17	.26	4.16	.31
4. ด้านความรับผิดชอบ	4.10	.36	4.11	.47	4.09	.36
5. ด้านการมีไหวพริบเป็นนักกลยุทธ์	3.79	.49	3.85	.43	3.80	.53
รวม	4.03	.21	4.06	.21	4.10	.13

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 ที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	เล็กและกลาง		ขนาดใหญ่		t	p- value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ความกระตือรือร้น	4.12	.37	4.17	.36	-1.05	.29
2. การตัดสินใจที่รวดเร็ว	4.11	.36	4.15	.39	-.86	.39
3. การโน้มน้าวใจ	4.12	.25	4.09	.34	.82	.41
4. ความรับผิดชอบ	4.15	.34	3.99	.52	2.36*	.02
5. การมีไหวพริบเป็นนักกลยุทธ์	3.83	.47	3.78	.49	.74	.46
รวม	4.07	.18	4.04	.27	.83	.41

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูต้องการให้มีการเปิดรับข้อมูลนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อนำมาปรับใช้กับสถานศึกษา ทั้งด้านการเรียนการสอน เช่น ใช้ทำสื่อออนไลน์ เพื่อให้นักเรียนสามารถทบทวนได้หลังการสอนเสร็จสิ้นแล้วทำให้ระบบในหน่วยงานต่างๆ ทำงานกันได้อย่างสัมพันธ์กัน มีการตรวจสอบข้อมูลอย่างรอบคอบก่อนนำเสนอสู่สาธารณะ มีการสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วในการทำงาน ทั้งโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน และนักเรียนกับคุณครู ทำให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น ทั้งยังมีการปรับตัวในการใช้ข้อมูลของตนเองอย่างถูกต้องในระบบออนไลน์ และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์งาน โครงการ กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเพื่อให้มีการเตรียมตัวในการทำงานมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา ประสงค์มณี ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต

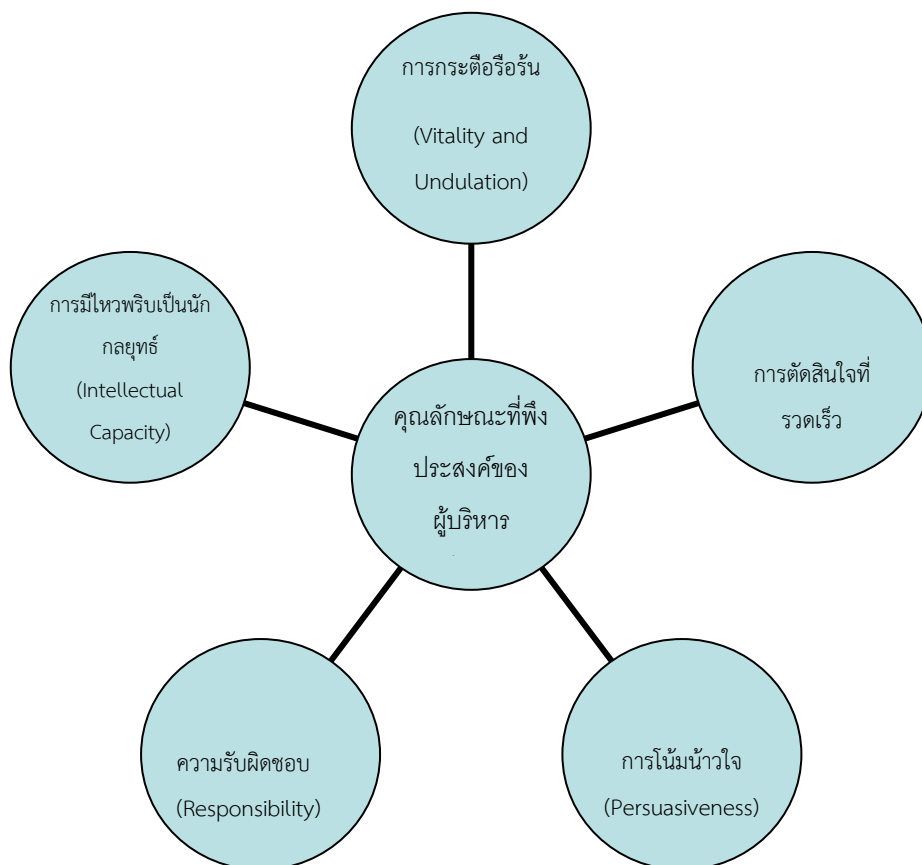
39 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากจำนวน 5 ด้าน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านการสร้างความร่วมมือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการมีภาวะผู้นำ (จันทิมา ประสงค์มณี, 2563) และยังสอดคล้องกับศรายุทธ เมืองคำ ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดระยอง มีความเห็นว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 2) ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดระยอง มีความเห็นว่าประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยแบ่งแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 (ศรายุทธ เมืองคำ, 2563)

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 พบว่า จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และที่ต่างกัน ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น การโน้มน้าวใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะการบริหารในยุคดิจิทัลต้องมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารผลงานของนักเรียน ครู และบุคลากรในสื่อสังคมออนไลน์ และออฟไลน์ มีการใช้เทคโนโลยีอย่างคล่องแคล่ว และมีประสิทธิภาพ เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการงานต่างๆ ภายในองค์กร เช่น การเปลี่ยนเป็นองค์กรไร้เงินสด ด้วยการเติมเงินเข้าบัตรประจำตัวครูเพื่อใช้จ่ายในเรื่องต่างๆ ภายในองค์กร ใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เช่น Facebook ,Twitter, IG etc) ด้วยความรับผิดชอบ และคำนึงถึงการนำเสนอข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานศึกษารวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาอย่างระมัดระวัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทก สุโข ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1 จำแนกตามวิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน (นันทก สุโข, 2560) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาวัลย์ วัชรไทย์ ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่งแตกต่างกัน มีความ

คิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (วิลาวลัย วัชรโรทัย, 2564)

องค์ความรู้ใหม่

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 เป็นส่วนที่สำคัญที่จะทำให้การบริหารของโรงเรียนประสบความสำเร็จซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ความกระตือรือร้น (Vitality and Undulation) 2) การตัดสินใจที่รวดเร็ว (Decisiveness) 3) การโน้มน้าวใจ (Persuasiveness) 4) ความรับผิดชอบ (Responsibility) และ 5) การมีไหวพริบเป็นนักกลยุทธ์ (Intellectual Capacity)

บทสรุป

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 เป็นส่วนที่สำคัญที่จะทำให้การบริหารของโรงเรียนประสบความสำเร็จดังนั้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ความกระตือรือร้น (Vitality and Undulation) 2) การตัดสินใจที่รวดเร็ว (Decisiveness) 3) การโน้มน้าวใจ (Persuasiveness) 4) ความรับผิดชอบ (Responsibility)

และ 5) การมีไหวพริบเป็นนักกลยุทธ์ (Intellectual Capacity) เพื่อให้การบริหารในยุคดิจิทัลประสบความสำเร็จ และเกิดความก้าวหน้าขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านความกระตือรือร้น มีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องเปิดรับข้อมูลนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นเพื่อนำมาปรับใช้กับสถานศึกษา ผู้บริหารต้องวิเคราะห์ไตร่ตรองข้อมูลที่ได้รับอย่างรอบคอบก่อนนำเสนอสู่สาธารณะทั้งทาง Offline และ Online ปรับตัวอย่างระมัดระวังในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับการเผยแพร่ในระบบออนไลน์ และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลสถานการณ์สำคัญต่างๆ เพื่อเตรียมตัวในการรับมือ

2. ด้านการมีไหวพริบเป็นนักกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้รวดเร็ว และได้รับข้อมูลที่มีการตรวจสอบ และยืนยันข้อเท็จจริงอย่างถูกต้อง นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการประสานงาน ช่วยเหลือ และสนับสนุนทางด้านการศึกษาสำหรับทุกฝ่าย ให้การทำงานได้มีความถูกต้องตรวจสอบได้จากทั้งบุคคลภายใน และภายนอก สร้างภาพลักษณ์ขององค์กรที่ดี

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ด้านการตัดสินใจที่รวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาจากด้านความกระตือรือร้น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่นภายในองค์กร ทั้งกับความคิด พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ต้องมีการคิดที่จะพัฒนาในรูปแบบที่หลากหลายในยุคดิจิทัล เช่น การใช้ความคิดเชิงวิพากษ์ และใช้เทคโนโลยีตรวจสอบข้อมูลต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเพื่อให้องค์กรได้เข้าสู่สังคมในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการโน้มน้าวใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาจากด้านการตัดสินใจที่รวดเร็ว ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนนโยบายขององค์กรในการลดใช้กระดาษ โดยใช้เป็นระบบออนไลน์ในการทำงานให้มากขึ้น หรือสร้างแพลตฟอร์มที่มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ เอกสาร และการส่งงาน การสื่อสารติดต่อทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมถึงการทำงานที่ทันสมัย ตรงใจทั้งครู นักเรียน และบุคลากรทุกฝ่ายร่วมกัน

3. ด้านการรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาจากการโน้มน้าวใจ ดังนั้นผู้บริหารควรมีการสร้างบรรทัดฐานในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม เรียนรู้ที่จะใช้เทคโนโลยีอย่างฉลาด ถูกต้อง และปลอดภัยทำให้สื่อดิจิทัลสามารถเผยแพร่ภาพลักษณ์ขององค์กรในด้านบวก และเปิดให้มีการแสดงความคิดเห็น ชี้แจงการแก้ไข และยอมรับข้อมูลต่างๆ ด้วยความจริงใจและเปิดเผย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แนวทางการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาน้อมนำศาสตร์พระราชสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน* กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักส่งเสริมกิจการศึกษา.
- จันทิมา ประสงค์มณี. (2563). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39. *วารสารครูพิบูล*, 7(2): 157-167.

- ทินกร บัวชู. (2562). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา The Status of Digital Leadership of Education Management Administrators. *วารสารครุศาสตร์สาร: Journal of Educational Studies*, 13(2): 294-285.
- นภวรรณ คณานุรักษ์. (2554). *กลยุทธ์การตลาด*. กรุงเทพฯ : ซีวีแอลการพิมพ์.
- นันทศักดิ์ สุขโข. (2560). “ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตเสรีไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2”. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิลาวัลย์ วัชรทัย. (2564). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของสถาบัน การอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ฉบับพิเศษ*, ครบรอบ 15 ปี: 71-83.
- ศรายุทธ เมืองคำ. (2563). “คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดระยอง”. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Chester I. Bernard. (1969). *Organization and Management*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Edwards, George C. III., (1988). *Implementing Public Policy*. Washington D.C.: Congressional Quarterly Press.
- Krejcie and Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30: 607-610.
- Northouse, Peter Guy. (2012). *Introduction to leadership: Concept and practice*(2nded.). Thousand Oaks, CA: Sage.

